R. J. de Boer / **Landelijke aanpak nodig voor behoud grienden**
Werkgroep Oude Maas *

In augustus gaat de werkgroep Oude Maas aan de slag. Voorzitter wordt dr. M. J. Adriani, oud-direkteur van het biologisch station Weversduin en voorzitter van de raad van advies voor natuurbehoud en natuurbeheer van de Rijnmond. De werkgroep gaat zich onder meer bezighouden met de vraag hoe de grienden kunnen worden behouden.

De Oude Maas, vaarweg naar Dordrecht, moet worden doorgetrokken voor de duwvaart. „Het gaat vooral om een nogal scherpe bocht bij Heerlansdam", zegt drs. R. J. de Boer, direkteur van de stichting „Het Zuidhollands Landschap" en lid van de werkgroep. „Het rechttrekken daarvan moet zo gebeuren dat er zo min mogelijk verloren gaat. Het gaat er niet zo zeer om dat er een incidenteel stuk griend verdwijnt of behouden blijft, het gaat er vooral om dat er helemaal niets overblijft als de zaak landelijk niet goed wordt aangepakt. Zo ging er langs de IJssel in Gelderland, waar bochten werden rechtgetrokken, al veel natuur verloren".

Landelijk probleem
„Het behoud van de grienden is een nationaal een geen regionaal probleem", vertelt drs. De Boer. „Landelijk gezien is er niet meer dan een aanzet. Ik verwacht in de toekomst overleg tussen de Landschappen, Staatsbosbeheer en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. In dat overleg moet worden geïnventariseerd wat we hebben en pas daarna kunen we nagaan wat we kunnen bewaren. Er moet ook worden nagegaan wat de moeite waard is als griend in exploitatie te blijven en wat bijvoorbeeld kan verwilderen tot vloedbos. Dat geldt voor de grienden van de Oude Maas, de Biesbosch, maar even goed voor de IJsselgronden bij Zwolle".
Belangrijk in het hele griendenprobleem is de partikuliere eigenaar. „Het is noodzakelijk dat die in het komende overleg is vertegenwoordigd", meent de heer De Boer. „Kijk de subsidieregeling voor de exploitatie van buitendijkse grienden in de Delta-gebieden is vervallen. Er moet nu worden bezien wat daarvoor in de plaats kan komen. Met beëindiging van deze subsidie kwamen de griendeigenaren in moeilijkheden, wat weer ten koste gaat van het onderhoud. Interessant is dat het wegvallen van deze subsidie een stimulans is tot overdragen van grienden aan openbare lichamen en natuurbeschermingsorganisaties, die wél weer subsidie krijgen".

Exploitatie
De heer B. J. Kapma, griend-beheersmedewerker van „Het Zuidhollands Landschap", licht de situatie nader toe: „Landschappelijk is een griend vervangbaar. Vijf tot zes jaar na aanplant van een nieuw griend is het voor exploitatie gereed. Maar het natuurhistorisch aspekt is een heel andere zaak. Het duurt tientallen jaren eer er in een griend een evenwichtig planten- en dierenbestand is ontstaan. Dat is bovendien afhankelijk van getijdenbeweging in een griend en ook van de omstandigheid of een griend binnen- of buitendijks ligt. Een binnendijks griend heeft een heel ander karakter dan een buitendijks.
Nu is de Oude Maas vrijwel de enige waterloop met getijdenbewegingen in een griend, al heeft ook de Biesbosch nog een geringe beweging, dertig tot veertig centimeter verschil tussen eb en vloed. De oudste grienden langs de Oude Maas zijn veertig tot vijftig jaar. Zo'n griend verjongt zich geleidelijk. Stompen sterven na enkele tientallen jaren af en worden dan vervangen door jonge aanplant. Dat gebeurt bij iedere kap. In principe wordt zo'n buitendijks griend iedere drie tot vier jaar gesneden". In dat programma is de laatste jaren verandering gekomen.
Daarover zegt de heer Kapma: „Er is nu alleen vraag naar dun, lang griendhout, zonder zijscheuten. Daarom is men teruggegaan naar een kapcyclus van soms zelfs twee jaar. Dat gaat ten koste van de vitaliteit". Drs. De Boer: „Door een goede kapcyclus, die dus regelmatig een verstoring teweeg brengt krijgt men in een griend een heel specifieke plantengemeenschap. Daarom is regelmatige exploitatie van een griend noodzaak, zelfs een voorwaarde voor het karakter. Na de kap is er veel lichttoetreding. De bodem krijgt dan veel stikstof en er komt een plotselinge kruidenvegetatie met een overdadige toename van het fluitekruid. Dat verminderd de volgende jaren tot de volgende kap. Vogels hebben het jaar na de kap een overvloed aan zaad. Een regelmatig in exploitatie zijnd griend krijgt telkens opschuivende maar met elkander samenhangende levensgemeenschappen.
De zoogdieren schuiven op deze manier mee op. Er zijn hazen, muizen, wezels, bunzings, vroeger otters, maar het otterbestand is door de watervervuiling sterk verminderd. Binnendijkse grienden hebben wel veel otters. Een griend is verder een ideale verblijfplaats voor reeën. In het griend zijn de reeën veel zwaarder dan bijvoorbeeld op de Veluwe en het aantal jongen per worp is veel hoger. Werpt een ree op de Veluwe per keer één tot ten hoogste twee kalfjes, in de grienden zijn worpen van twee tot zelfs drie kalfjes regel".
Een faktor die natuurwetenschappelijk bezien heel interessant is, is de vraag wat er gaat gebeuren als je een griend laat verwilderen.
„Dan krijg je een vloedbos", zegt de heer De Boer. „En daarvan hebben we enkele mooie voorbeelden in ons land. De Biesbosch biedt daarvoor prachtige mogelijkheden". De heer Kapma: „In zo'n vloedbos krijg je behalve de uitgroeiende wilgen de veel krachtiger essen. Die komen er in door zaadkieming. Een leuk stukje griendhistorie hebben we beleefd, toen op een braak stukje grond door uitzaaiing spontaan een griend ontstond. Dat griend kon later nog in exploitatie worden genomen ook".

---

* Overgenomen uit „Trouw" 23-7-'75 door Hans W. Ledeboer.

POPULIEREN *in bos, stad en landschap*

Heeft u dit prachtige boekwerk, in 1970 uitgegeven door de „Stichting Populier", al in uw bezit?

Bestelling door overschrijving van *f* 5,— per stuk op postrekening 1172915 t.n.v. „Stichting Populier", Wageningen, onder vermelding van „..... ex. boekwerk populieren".